

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 5.3.2003
COM(2003) 105 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την αντιμετώπιση των συνεπειών του ναυαγίου του Prestige

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	Εισαγωγή	4
2.	Η πρόληψη: πολιτική προστασία, ασφάλεια στη θάλασσα και διεθνείς πτυχές.....	5
2.1.	Πολιτική προστασία	5
2.1.1.	Μέσα συνεργασίας μεταξύ των εθνικών αρχών.....	5
2.1.2.	Επιστημονική τεχνογνωσία	6
2.2.	Ασφάλεια στη θάλασσα.....	6
2.2.1.	Εφαρμογή νωρίτερα των μέτρων που έχουν ήδη εγκριθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο	6
2.2.1.1.	Εσπευσμένη θέση σε λειτουργία του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια στη Θάλασσα.....	6
2.2.1.2.	Μαύρη λίστα υπο-σύμμορφων πλοίων.....	7
2.2.1.3.	Καταφύγια	7
2.2.1.4.	Ατελής μεταφορά των μέτρων ERIKA I και II στο εσωτερικό δίκαιο των κρατών μελών.....	7
2.2.1.5.	Κρατικές ενισχύσεις στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών	8
2.2.1.6.	Εκούσια συμφωνία με τις εταιρείες πετρελαίου.....	9
2.2.2.	Οι νέες προτάσεις της Επιτροπής	9
2.2.2.1.	Μεταφορά βαρέος πετρελαίου και επίσπευση της απόσυρσης των πλοίων μονού κύτους	9
2.2.2.2.	Εκπαίδευση και επαγγελματική επάρκεια των ναυτικών	10
2.2.2.3.	Ποινικές κυρώσεις	10
2.2.3.	Ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες σε διεθνές επίπεδο	10
2.2.3.1.	Ενεργός υποστήριξη της προσχώρησης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον Διεθνή Ναυτιλιακό Οργανισμό (ΔΝΟ)	11
2.2.3.2.	Επιδίωξη της εφαρμογής σε διεθνές επίπεδο της κοινοτικής νομοθεσίας για την ασφάλεια στη θάλασσα	11
2.2.3.3.	Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της θάλασσας	11
2.2.3.4.	Καλύτερη αποζημίωση των θυμάτων της ρύπανσης.....	12
2.2.3.5.	Η αστική ευθύνη.....	12

3.	Κινητοποίηση των κοινοτικών χρηματοδοτικών και τεχνικών μέσων για τις παρεμβάσεις άμεσης αποκατάστασης και ανασυγκρότησης του οικονομικού δυναμικού	13
3.1.	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.....	13
3.2.	Ταμείο Συνοχής	14
3.3.	Κοινοτική πρωτοβουλία INTERREG III (διακρατικό σκέλος).....	14
3.4.	Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ)/Ενισχύσεις στους οστρακοκαλλιεργητές, τους υδατοκαλλιεργητές και τους αλιείς.....	15
3.5.	Ταμείο Αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	15
3.6.	Έρευνα με αντικείμενο τις νέες τεχνολογίες	16
3.7.	Πιλοτικά έργα και άλλες δράσεις	16
3.8.	Καταπολέμηση της ρύπανσης και αποκατάσταση του περιβάλλοντος.....	17
3.8.1.	Αξιολόγηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον.....	17
3.8.2.	Αποκατάσταση των ζημιών που προκλήθηκαν στο περιβάλλον και αποζημίωση των πληγέντων	17
3.8.3.	Από κοινού αξιοποίηση των μέσων καταπολέμησης της ρύπανσης και ανταλλαγή εμπειριών	18
4.	Συμπέρασμα.....	18

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μια υπερεθνικής εμβέλειας και μεγάλης κλίμακας καταστροφή

Στις 13 Νοεμβρίου 2002, το Prestige, πετρελαιοφόρο μονού κύτους που μετέφερε 77 000 τόννους βαρέος πετρελαίου και έπλεε με σημαία των Μπαχάμας, υπέστη βλάβη ενώ βρισκόταν στα ανοικτά της δυτικής ακτής της Γαλικίας. Οι δυσμενέστατες καιρικές συνθήκες εμπόδισαν την επιχειρηθείσα ρυμούλκηση και το πλοίο βυθίστηκε στις 19 Νοεμβρίου σε βάθος 4000 μέτρων περίπου. Ενώ μια σημαντική ποσότητα πετρελαίου χύθηκε στον ωκεανό τη στιγμή του ναυαγίου¹, ακολούθησαν στη συνέχεια πιο διάσπαρτες διαρροές πετρελαιοκηλίδων. Πέρα από τις ισπανικές και τις πορτογαλικές ακτές, η ρύπανση έπληξε και εξακολουθεί να πλήττει τις γαλλικές ακτές. Υπολογίζεται ότι από τις δεξαμενές του πλοίου έχουν ήδη διαρρεύσει περίπου 40.000 τόννοι πετρελαίου.

Η επιστημονική επιτροπή που έχει αναλάβει να συμβουλευσει την ισπανική κυβέρνηση σχετικά με την αδρανοποίηση του ναυαγίου, επεσήμανε διάφορες τεχνικές λύσεις, μεταξύ των οποίων την άντληση των υπολειπομένων στις δεξαμενές ποσοτήτων πετρελαίου και την τεχνική της "σαρκοφάγου" που συνίσταται στο να περιβληθεί οριστικά το ναυάγιο με μπετόν. Αν και το κόστος των διαφόρων αυτών λύσεων ποικίλλει, οι ισπανικές αρχές υπολόγισαν ότι οι απαιτούμενες δαπάνες θα είναι της τάξεως των 150 έως 200 εκατομμυρίων ευρώ.

Ταχεία αντίδραση και συγκεκριμένες απαντήσεις από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα

Χάρη στην ταχεία πληροφόρηση -ο Πρόεδρος Prodi συναντούσε ήδη στις 24 Νοεμβρίου τον ισπανό Πρωθυπουργό κ. Aznar- η εκδήλωση ευρωπαϊκής αλληλεγγύης ήταν άμεση. Πράγματι, ανταποκρινόμενα στο αίτημα των ισπανικών αρχών για παροχή βοήθειας, πολλά κράτη μέλη έθεσαν στη διάθεσή τους πλωτά φράγματα, έναν μεγάλο αριθμό πλοίων και περιπολικά αεροσκάφη.

Στις 3 Δεκεμβρίου, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση για την ενίσχυση των μέτρων θαλάσσιας ασφάλειας², στην οποία προβλεπόταν ιδίως η εσπευσμένη θέση σε λειτουργία του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια στη Θάλασσα, η απαγόρευση μεταφοράς βαρέος πετρελαίου με πλοία μονού κύτους και η θέσπιση ποινικών κυρώσεων. Η ανακοίνωση αυτή, η οποία υποβλήθηκε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, έτυχε ευρείας υποστήριξης και από τα δυο θεσμικά όργανα. Το Συμβούλιο "Μεταφορές" της 6ης Δεκεμβρίου και το Συμβούλιο "Περιβάλλον" της 9ης Δεκεμβρίου επιβεβαίωσαν επίσης το βάσιμο της προτεινόμενης προσέγγισης καθώς και τον ιδιαίτερα επείγοντα χαρακτήρα των προς θέσπιση διατάξεων.

Η κοινοτική δράση κατευθύνεται από την έκφραση της αλληλεγγύης της Ένωσης έναντι των κρατών μελών και των πολιτών της. Η αλληλεγγύη αυτή ωστόσο δεν

¹ Της τάξεως των 22 000 τόννων (ποσότητα που αξίζει να συγκριθεί με τους 20 000 τόννους που διέρρευσαν από τις δεξαμενές του ERIKA σε σύνολο 35 000 τόννων)

² COM (2002) 681 τελικό της 03.12.2002 για την ενίσχυση της θαλάσσιας ασφάλειας μετά το ναυάγιο του πετρελαιοφόρου Prestige

πρέπει να υποκαταστήσει την ευθύνη των τρίτων οι οποίοι, βάσει της αρχής "ο ρυπαίνων πληρώνει" είναι κατά κύριο λόγο υπεύθυνοι για τις ζημιές που έχουν προκαλέσει, ούτε να αποθαρρύνει τη λήψη προληπτικών μέτρων, στο επίπεδο τόσο των κρατών μελών όσο και της Κοινότητας.

Παρουσίαση έκθεσης στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σύμφωνα με την εντολή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Κοπεγχάγης

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης, στις 12 και 13 Δεκεμβρίου 2002³, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων επανέλαβαν τα συμπεράσματα στα οποία είχαν καταλήξει στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας το Δεκέμβριο του 2000 για να εφαρμοστούν νωρίτερα τα νομοθετικά μέτρα ERIKA I και ERIKA II. Ζήτησαν επίσης από την Επιτροπή να παρουσιάσει έκθεση για την επιτελεσθείσα πρόοδο κατά την επόμενη σύνοδό τους (σημείο 34 των συμπερασμάτων).

Το κείμενο που ακολουθεί περιγράφει τις πολυάριθμες ενέργειες που έχουν ήδη αναληφθεί ή πρόκειται να διεξαχθούν σε κοινοτικό επίπεδο ή στα κράτη μέλη. Παραθέτει συγκεκριμένα, αναλύοντάς τα, τα σημεία που εξέθεσε ο Πρόεδρος Prodi στην επιστολή που απηύθυνε στις 17 Ιανουαρίου 2003 στον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, κ. Σημίτη, και την οποία διαβίβασε στους άλλους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων. Τα σημεία αυτά αφορούν πτυχές σχετικές με την πρόληψη, αφενός, και με την αποζημίωση και την αποκατάσταση των ζημιών, αφετέρου.

2. Η ΠΡΟΛΗΨΗ: ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ, ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΠΤΥΧΕΣ

2.1. Πολιτική προστασία

2.1.1. Μέσα συνεργασίας μεταξύ των εθνικών αρχών

Τα μέσα συνεργασίας που τέθηκαν σε εφαρμογή τους τελευταίους μήνες επέτρεψαν να δοθεί, μέσω του Κέντρου Παρακολούθησης και Πληροφοριών της Επιτροπής⁴, άμεση απάντηση στις αιτήσεις συνδρομής σε εξειδικευμένα μέσα καταπολέμησης της ρύπανσης που υπέβαλαν οι ισπανικές αρχές. Με τον τρόπο αυτό, η Επιτροπή διευκόλυνε τη συνδρομή που παρασχέθηκε από άλλα κράτη μέλη: 14 ειδικευμένα πλοία προερχόμενα από 8 ευρωπαϊκές χώρες, περίπου 20 χιλιόμετρα πλωτών φραγμάτων και πολλά περιπολικά αεροσκάφη τέθηκαν στη διάθεση των ισπανικών αρχών.

Υπολειπόμενες ενέργειες: συνέχιση της διάθεσης μέσων συνδρομής μέσω του Κέντρου Παρακολούθησης και Πληροφοριών της Επιτροπής.

Αρμόδιοι: Επιτροπή και κράτη μέλη.

³ Συμπεράσματα της Προεδρίας - Έγγραφο 15917/02 της 29.01.2003

⁴ Απόφαση του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2001 περί κοινοτικού μηχανισμού για τη διευκόλυνση της ενισχυμένης συνεργασίας στις επεμβάσεις βοήθειας της πολιτικής προστασίας (2001/792/EK, Ευρατόμ)

2.1.2. *Επιστημονική τεχνογνωσία*

Το Κοινό Κέντρο Ερευνών διέθεσε την τεχνική και επιστημονική τεχνογνωσία του για την ανάλυση των συνεπειών της καταστροφής με βάση τις πρώτες δορυφορικές εικόνες που συνέλεξε ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Διαστήματος. Πέραν τούτου, συνέστησε μια συντονιστική δομή για την παροχή ταχείας συνδρομής σε περιπτώσεις σοβαρών ατυχημάτων, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής σε θέματα πολιτικής προστασίας.

Επίσης, η Επιτροπή κοινοποίησε στις ισπανικές αρχές τα ονόματα των εμπειρογνομόνων που θα μπορούσαν να συμμετάσχουν στην επιστημονική επιτροπή που συνέστησαν για να καταρτίσουν έναν επιστημονικά τεκμηριωμένο κατάλογο των ενεργειών που θα πρέπει να αναληφθούν.

Υπολειπόμενες ενέργειες: ενημέρωση σχετικά με τη συνέχεια που δόθηκε στον κατάλογο των εμπειρογνομόνων που δύνανται να συμμετάσχουν στην επιστημονική επιτροπή.

Αρμόδιος: Ενδιαφερόμενο κράτος μέλος.

2.2. **Ασφάλεια στη θάλασσα**

2.2.1. *Εφαρμογή νωρίτερα των μέτρων που έχουν ήδη εγκριθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο*

2.2.1.1. *Εσπευσμένη θέση σε λειτουργία του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια στη Θάλασσα*

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός, του οποίου ο ρόλος είναι να καταστήσει αποτελεσματικότερη την εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων για την ασφάλεια στη θάλασσα, τέθηκε σε λειτουργία εσπευσμένα δεδομένου ότι η Επιτροπή αποφάσισε την προσωρινή στέγασή του στους χώρους της, εν αναμονή της επιλογής της έδρας του από το Συμβούλιο .

Στις 4 Δεκεμβρίου 2002, το διοικητικό συμβούλιο έλαβε μια σειρά αποφάσεων διοικητικής και τεχνικής φύσεως, ώστε να καταστήσει δυνατή την ταχεία λειτουργία του οργανισμού. Στις 29 Ιανουαρίου 2003 διορίστηκε ο εκτελεστικός διευθυντής του οργανισμού, ο οποίος ασχολείται τώρα με την πρόσληψη του προσωπικού του οργανισμού και με την εγκατάσταση της διοικητικής του δομής.

Προβλέπεται να προσδιορισθούν καλύτερα και να διευρυνθούν οι αρμοδιότητες του οργανισμού ώστε να δύναται να προβεί στην αγορά η εκμίσθωση σκαφών προηγμένης τεχνολογίας ή άλλων μέσων επέμβασης για την καταπολέμηση της ρύπανσης στην υπηρεσία της Ένωσης. Η προστιθέμενη αξία μιας τέτοιας πρωτοβουλίας θα ήταν η απόκτηση συμπληρωματικής ικανότητας δράσης σε σχέση με την τρέχουσα κατάσταση. Οιαδήποτε απόφαση θα ληφθεί με γνώμονα τη μέγιστη αποτελεσματικότητα και τις βέλτιστες δημοσιονομικές επιπτώσεις. Ήδη έχει

προβλεφθεί σχετική χρηματοδότηση στην Ετήσια Στρατηγική Πολιτικής (APS) για το 2004 που εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 5 Μαρτίου 2003⁵. Οι δραστηριότητες αυτές προβλέπεται να συντονιστούν με τους μηχανισμούς πολιτικής προστασίας της Επιτροπής.

Υπολειπόμενες ενέργειες: επιλογή της έδρας του οργανισμού και στήριξη της δραστηριότητάς του.

Αρμόδιος: Συμβούλιο.

Καλύτερος προσδιορισμός και διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του οργανισμού.

Αρμόδιος: Επιτροπή (υποβολή σχετικής πρότασης).

2.2.1.2. Μαύρη λίστα υπο-σύμμορφων πλοίων

Η Επιτροπή κατήρτισε μια πρώτη μαύρη λίστα υπο-σύμμορφων πλοίων το Δεκέμβριο του 2002. Πρόκειται για έναν ενδεικτικό κατάλογο των πλοίων που θα είχαν απαγορευτεί εάν ίσχυαν οι διατάξεις της δέσμης μέτρων ERIKA I.

2.2.1.3. Καταφύγια

Η Επιτροπή είχε μια πρώτη συνάντηση με τα κράτη μέλη στις 31 Ιανουαρίου 2003 για να επιταχύνει τον καθορισμό καταφυγίων για τα πλοία που αντιμετωπίζουν κίνδυνο στα υπαγόμενα στη δικαιοδοσία τους ύδατα, όπως προβλέπεται στην οδηγία που αφορά την παρακολούθηση της κυκλοφορίας των πλοίων. Στη συνάντηση αυτή εξετάστηκαν το πιθανό περιεχόμενο των εθνικών σχεδίων και οι θέσεις των καταφυγίων για τα κινδυνεύοντα πλοία.

Υπολειπόμενες ενέργειες: παροχή της απαιτούμενης κατάλληλης τεκμηρίωσης για την κατάρτιση των εθνικών σχεδίων καταφυγίων και τον καθορισμό των καταφυγίων πριν από την 1η Ιουλίου 2003.

Αρμόδιοι: Κράτη μέλη.

2.2.1.4. Ατελής μεταφορά των μέτρων ERIKA I και II στο εσωτερικό δίκαιο των κρατών μελών

Το ατύχημα του Prestige επιβεβαιώνει το βάσιμο των μέτρων που περιελάμβαναν οι δυο σειρές νομοθετικών προτάσεων ERIKA I (Μάρτιος 2000) και ERIKA II (Δεκέμβριος 2000). Εάν είχαν αρχίσει να ισχύουν τα θεσπισθέντα από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέτρα, το Prestige θα είχε τεθεί εκτός λειτουργίας δύο μήνες πριν από το ατύχημα.

Υπενθυμίζεται ότι, βάσει των νομοθετικών αυτών προτάσεων, τα κράτη μέλη οφείλουν να μεταφέρουν στο εσωτερικό δίκαιο πριν από τις 22 Ιουλίου 2003 τις οδηγίες για τον έλεγχο του κράτους του λιμένα και τους

⁵ COM(2003)83 της 05.03.2003 σχετικά με την ετήσια στρατηγική πολιτικής για το 2004

νηογνώμονες, και πριν από τις 5 Φεβρουαρίου 2004 την οδηγία για την παρακολούθηση της κυκλοφορίας των πλοίων. Ο κανονισμός σχετικά με την απόσυρση των πετρελαιοφόρων μονού κύτους ισχύει από 1ης Ιανουαρίου 2003.

Από τις πληροφορίες που έχει λάβει η Επιτροπή προκύπτει ότι στα περισσότερα κράτη μέλη η ολοκλήρωση της διαδικασίας έχει καθυστερήσει πολύ. Στα Ευρωπαϊκά Συμβούλια της Νίκαιας και της Κοπεγχάγης τα κράτη μέλη είχαν αναλάβει τη δέσμευση να επισπεύσουν την εφαρμογή των εν λόγω μέτρων αλλά, μέχρι σήμερα, μόνο 3 κράτη μέλη -η Γερμανία, η Δανία και η Ισπανία- έχουν κοινοποιήσει στην Επιτροπή εθνικά μέτρα μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο.

Υπολειπόμενες ενέργειες: γενίκευση της μεταφοράς των οδηγιών στο εσωτερικό δίκαιο των κρατών μελών.

Αρμόδιοι: Κράτη μέλη.

2.2.1.5. Κρατικές ενισχύσεις στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών

Οι κρατικές ενισχύσεις για τις θαλάσσιες μεταφορές είναι δυνατό να επιτρέπονται υπό ορισμένους όρους⁶, ιδίως για τη βελτίωση της ασφάλειας επί των σκαφών και για τον εφοδιασμό των πλοίων με εξοπλισμό που ανταποκρίνεται σε αυστηρότερα από τα ισχύοντα πρότυπα ασφαλείας και προστασίας του περιβάλλοντος⁷. Οι ενισχύσεις για την ναυπηγική βιομηχανία είναι ακόμη πιο περιορισμένες διότι δεν συμβιβάζονται συνήθως με τις διατάξεις της Συνθήκης.

Επίσης είναι δυνατό να επιτρέπονται οι ενισχύσεις για τη διάλυση των πλοίων, υπό την προϋπόθεση ότι αντικατοπτρίζουν την οικονομική ζημία που υπέστη ο πλοιοκτήτης. Σχετικό προηγούμενο υπάρχει στην Ιταλία όπου αναπτύχθηκε επιτυχώς ένα σύστημα εκούσιας απόσυρσης πλοίων μονού κύτους, ιδίως των παλαιότερων, το οποίο εγκρίθηκε το 2002. Αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει θέμα προς διερεύνηση για τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη.

Η Επιτροπή πάντως οφείλει να εξετάζει κάθε αίτηση βάσει σχετικής κοινοποίησης που της διαβιβάζουν τα κράτη μέλη, ιδίως προκειμένου να αξιολογήσει εις βάθος τις επιπτώσεις στον ανταγωνισμό.

Υπολειπόμενες ενέργειες: εξέταση των ενδεχόμενων αιτήσεων που θα υποβάλουν τα κράτη μέλη.

Αρμόδιος: Επιτροπή.

⁶ Κοινοτικές κατευθύνσεις για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών (ΕΕΕΚ C 205/1997) και ανακοίνωση COM(1993) 66 της 24.02.1993

⁷ Κοινοτικό πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος (ΕΕΕΚ C 37/2001)

2.2.1.6. Εκούσια συμφωνία με τις εταιρείες πετρελαίου

Το Συμβούλιο "Μεταφορές" της 6ης Δεκεμβρίου ζήτησε από τα κράτη μέλη να συνάψουν συμφωνίες με τις βιομηχανίες τους ώστε να εξασφαλίσουν μεταφορές υψηλής ποιότητας και να παύσουν να χρησιμοποιούν παλαιά πετρελαιοφόρα μονού κύτους για τη μεταφορά βαρέος πετρελαίου. Το Συμβούλιο κάλεσε επίσης την Επιτροπή να καταρτίσει μια πρότυπη συμφωνία. Για το σκοπό αυτό, από το Δεκέμβριο του 2002 η Επιτροπή διεξήγαγε συζητήσεις με τις ευρωπαϊκές εταιρείες πετρελαίου με σκοπό τον προσδιορισμό "δεοντολογικού κώδικα".

Μια τέτοια συμφωνία θα συνέβαλε στην επίσπευση της εφαρμογής των μέτρων για την απαγόρευση της μεταφοράς βαρέος πετρελαίου με πετρελαιοφόρα μονού κύτους, πριν ακόμη ολοκληρωθεί η νομοθετική διαδικασία. Θα εξασφάλιζε κυρίως την κάλυψη των υπό διαμετακόμιση στην αποκλειστική οικονομική ζώνη πλοίων, δηλαδή εκείνων που δεν είναι ναυλωμένα από ευρωπαϊκές εταιρείες πετρελαίου, δεδομένου ότι οι διεθνείς δεσμεύσεις δεν επιτρέπουν στην κοινοτική νομοθεσία να καλύπτει μόνο τα προσορμίζοντα στους λιμένες της Ευρωπαϊκής Ένωσης πλοία.

Ωστόσο, οι ευρωπαϊκές εταιρείες είναι προς το παρόν εξαιρετικά απρόθυμες να δεσμευθούν για μια εκούσια συμφωνία και προτιμούν την κανονιστική οδό που τους εξασφαλίζει ισότιμη μεταχείριση με τις ανταγωνιστικές εταιρείες πετρελαίου των τρίτων χωρών.

2.2.2. Οι νέες προτάσεις της Επιτροπής

2.2.2.1. Μεταφορά βαρέος πετρελαίου και επίσπευση της απόσυρσης των πλοίων μονού κύτους

Στις 20 Δεκεμβρίου 2002, η Επιτροπή διαβίβασε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχέδιο κανονισμού όπου προτείνεται ιδίως:

- απαγόρευση της χρήσης των λιμένων, των τερματικών σταθμών ανοικτής θάλασσας και των αγκυροβολίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης από πετρελαιοφόρα μονού κύτους που μεταφέρουν βαρέα προϊόντα πετρελαίου και ανεξάρτητα από τη σημαία που φέρουν·
- επίσπευση του χρονοδιαγράμματος για την κατάργηση των πετρελαιοφόρων μονού κύτους.

Υπολειπόμενες ενέργειες: να επιτευχθεί η απαγόρευση της μεταφοράς βαρέος πετρελαίου με πλοία μονού κύτους και η επίσπευση της απόσυρσης των εν λόγω πετρελαιοφόρων.

Αρμόδιοι: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο (τελική έγκριση στο τέλος της Ελληνικής Προεδρίας).

2.2.2.2. Εκπαίδευση και επαγγελματική επάρκεια των ναυτικών

Στις 13 Ιανουαρίου 2003 η Επιτροπή διαβίβασε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο πρόταση οδηγίας για την έγκριση των πιστοποιητικών επαγγελματικής επάρκειας των ναυτικών ώστε να διασφαλιστεί ένα ελάχιστο επίπεδο εκπαίδευσης. Η πρόταση αυτή θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο πολιτικής συμφωνίας στο Συμβούλιο "Μεταφορές" του Μαρτίου 2003.

Στη συγκεκριμένη πρόταση προβλέπεται κοινοτικό σύστημα αναγνώρισης των πιστοποιητικών ικανότητας με σκοπό τη διασφάλιση εκπαίδευσης και πιστοποιητικών κατάλληλου επιπέδου για τους μη κοινοτικούς ναυτικούς οι οποίοι εργάζονται σε πλοία που φέρουν σημαία κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Υπολειπόμενες ενέργειες: έγκριση της πρότασης οδηγίας σχετικά με την έγκριση των πιστοποιητικών επαγγελματικής επάρκειας των ναυτικών.

Αρμόδιοι: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο.

2.2.2.3. Ποινικές κυρώσεις

Κατόπιν του σχετικού αιτήματος που διατύπωσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης και χωρίς να αποκλείεται η δυνατότητα ανάληψης άλλων νομοθετικών πρωτοβουλιών, η Επιτροπή είναι έτοιμη να εγκρίνει πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη ρύπανση που προκαλούν τα πλοία και την επιβολή κυρώσεων, συμπεριλαμβανομένων των ποινικών κυρώσεων. Η πρόταση καλύπτει τις παράνομες εκχύσεις και τη σοβαρή ρύπανση από υδρογονάνθρακες.

Η πρόταση αυτή θα αφορά όλο το φάσμα ευθύνης (πλοιοκτήτης, ναυλωτής, νηογνώμων, κ.λπ.) και θα καλύψει τα κενά του κοινοτικού δικαίου όσον αφορά την εκούσια ή ακούσια ρύπανση που προκαλείται από τα πλοία. Οι υπαίτιοι τέτοιας ρύπανσης δεν θα μπορούν πλέον να απαλλάσσονται των ευθυνών τους.

Υπολειπόμενες ενέργειες: επίτευξη συμφωνίας μετά την έγκριση από την Επιτροπή της πρότασης οδηγίας για τη θέσπιση καθεστώτος επιβολής ποινικών κυρώσεων έναντι των προκαλούντων θαλάσσια ρύπανση.

Αρμόδιοι: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο (πολιτική συμφωνία στο τέλος της Ελληνικής Προεδρίας).

2.2.3. Ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες σε διεθνές επίπεδο

Μόνο 34% του παγκόσμιου στόλου ελέγχεται από ευρωπαίους πλοιοκτήτες, ένα μεγάλο μέρος δε από τα πλοία αυτά είναι εγγεγραμμένα στα νηολόγια και ως εκ τούτου υπάγονται στη δικαιοδοσία τρίτων χωρών. Στην επιστολή του προς τον κ. Σημίτη, ο Πρόεδρος Prodi υπενθύμιζε ότι είναι σημαντικό για την Ευρωπαϊκή Ένωση να μεταβάλει ουσιαστικά την πολιτική της έναντι των χωρών που είναι πολιτικά υπεύθυνες για τις προκαλούμενες από την

πετρελαϊκή ρύπανση οικονομικές και οικολογικές καταστροφές, ιδίως εκείνων οι οποίες, προσφέροντας "σημαίες ευκαιρίας" ή μη διενεργώντας ελέγχους, επιτρέπουν να κυκλοφορούν ατιμωρητί στα διεθνή ύδατα, πλοία επικίνδυνα και ακατάλληλα. Συνιστούσε μάλιστα να προτείνει η Επιτροπή στο Συμβούλιο να παρέμβει απευθείας στις χώρες αυτές, από τις οποίες οι περισσότερες διατηρούν στενές σχέσεις με την Ένωση.

2.2.3.1. Ενεργός υποστήριξη της προσχώρησης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον Διεθνή Ναυτιλιακό Οργανισμό (ΔΝΟ)

Στις 9 Απριλίου 2002, η Επιτροπή απηύθυνε σύσταση στο Συμβούλιο με σκοπό την προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον ΔΝΟ ώστε να είναι σε θέση η Ευρωπαϊκή Ένωση να αξιοποιήσει ολόκληρο το ειδικό της βάρος κατά την επεξεργασία και θέσπιση αυστηρότερων διεθνών κανόνων για την ασφάλεια στη θάλασσα. Όπως υπενθύμισε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης, η Ένωση οφείλει να διαδραματίζει "πρωταγωνιστικό ρόλο στις διεθνείς προσπάθειες για την επίτευξη των στόχων που καθόρισε η πολιτική για την ασφάλεια στη θάλασσα, ιδίως στο πλαίσιο του ΔΝΟ".

Υπολειπόμενες ενέργειες: Ταχεία εξέταση της πρότασης αυτής.

Αρμόδιος: Συμβούλιο.

2.2.3.2. Επιδίωξη της εφαρμογής σε διεθνές επίπεδο της κοινοτικής νομοθεσίας για την ασφάλεια στη θάλασσα

Η Επιτροπή ζήτησε από τις όμορες χώρες, ιδίως τη Ρωσία και τους μεσογειακούς εταίρους, στο πλαίσιο των συμφωνιών που τις συνδέουν με την Ευρωπαϊκή Ένωση, να θεσπίσουν μέτρα σχετικά με την απαγόρευση της μεταφοράς βαρέος πετρελαίου και την εσπευσμένη κατάργηση των πετρελαιοφόρων μονού κύτους, αντίστοιχα εκείνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Υπολειπόμενες ενέργειες: συνέχιση των επαφών με τις τρίτες χώρες και εξέταση επίσης με τη Ρωσία των όρων πλεύσης των πετρελαιοφόρων στις ζώνες παγετώνων.

Αρμόδιοι: Επιτροπή και κράτη μέλη.

2.2.3.3. Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της θάλασσας

Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να αναλάβει πρωτοβουλία να προτείνει την αναθεώρηση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της θάλασσας, ώστε τα παράκτια κράτη να προστατεύονται καλύτερα, και εντός της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης των 200 μιλίων, έναντι των κινδύνων που συνδέονται με τη διέλευση πλοίων τα οποία συνιστούν κίνδυνο για το περιβάλλον και δεν τηρούν τα πρότυπα ασφαλείας.

Υπολειπόμενες ενέργειες: έκδοση από το Συμβούλιο εντολής διαπραγμάτευσης με σκοπό την αναθεώρηση της Σύμβασης.

Αρμόδιος: Επιτροπή.

Στο μεταξύ, θα απαιτηθεί ανάληψη συντονισμένης δράσης από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την υποστήριξη των αιτημάτων που διατυπώθηκαν, ιδίως από τη Γαλλία, για μια ταχεία προσφυγή στον ΔΝΟ με σκοπό τον εντοπισμό και την προστασία των ζωνών που θεωρούνται ιδιαίτερα ευπρόσβλητες λόγω των πόρων τους και του ιδιαίτερου χαρακτήρα της κυκλοφορίας σ' αυτές.

Αρμόδιοι: Κράτη μέλη.

2.2.3.4. Καλύτερη αποζημίωση των θυμάτων της ρύπανσης

Μια διπλωματική διάσκεψη η οποία θα πραγματοποιηθεί στον Διεθνή Ναυτιλιακό Οργανισμό (ΔΝΟ) από 12 έως 16 Μαΐου 2003 θα έχει ως αντικείμενο τη θέσπιση τρίτου επιπέδου αποζημίωσης για τα θύματα της πετρελαϊκής ρύπανσης.

Η Επιτροπή διαβίβασε στον οργανισμό αυτό, μαζί με τη Γαλλία και την Ισπανία, έγγραφο στο οποίο προβλέπεται αύξηση του ορίου κάτω από το οποίο ο πλοιοκτήτης χάνει το δικαίωμα να περιορίσει την ευθύνη του, από 185 εκατομμύρια ευρώ σε 1 δισεκατομμύριο ευρώ.

Υπολειπόμενες ενέργειες: εξασφάλιση της υποστήριξης όλων των κρατών μελών σχετικά με το θέμα αυτό που θα συζητηθεί στο ΔΝΟ.

Αρμόδιοι: Κράτη μέλη.

Στην αντίθετη περίπτωση, άμεση έγκριση της πρότασης κανονισμού που αποσκοπεί στη θέσπιση ειδικού ευρωπαϊκού κεφαλαίου στο οποίο θα διατεθούν κονδύλια ύψους 1 εκατ. ευρώ σύμφωνα με τη δέσμευση που ανέλαβε το Συμβούλιο της 6ης Δεκεμβρίου 2002 και σύσταση του κεφαλαίου αυτού μέχρι το τέλος του 2003.

Αρμόδιος: Συμβούλιο.

2.2.3.5. Η αστική ευθύνη

Η Επιτροπή πρότεινε την τροποποίηση του διεθνούς καθεστώτος αποζημίωσης και ευθύνης, στο πλαίσιο της Διεθνούς Σύμβασης για την Αστική Ευθύνη (CLC) ώστε να υπάρχει δυνατότητα, σε περίπτωση ρύπανσης, οι υπεύθυνοι να υπέχουν χρηματική ευθύνη.

Στη συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε στις 3 και 7 Φεβρουαρίου 2003 διατυπώθηκε ευνοϊκή γνώμη σχετικά με την ανάγκη αναθεώρησης του συστήματος αστικής ευθύνης χωρίς όμως να δοθούν κατευθύνσεις και να καθοριστεί χρονοδιάγραμμα για την αναθεώρηση.

Υπολειπόμενες ενέργειες: εξασφάλιση της ενεργού υποστήριξης των κρατών μελών για το θέμα αυτό στον ΔΝΟ.

Αρμόδιοι: Κράτη μέλη.

Στην αντίθετη περίπτωση η Επιτροπή θα προτείνει ένα σύστημα αποζημίωσης και ευθύνης για τη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση.

3. ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΜΕΣΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

3.1. Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

Όσον αφορά τα μέτρα αποκατάστασης των ζημιών που προκάλεσε η πετρελαϊκή ρύπανση στις πληγείσες περιοχές των κρατών μελών, οι ενδιαφερόμενες αρχές μπορούν να προσφύγουν για συγχρηματοδότηση στο ΕΤΠΑ, εντός των ορίων των προβλεφθέντων για την περίοδο 2000-2006 πόρων και τηρουμένων των προτεραιοτήτων οικονομικής ανάπτυξης, εξαιρουμένων βέβαια των δαπανών που αναλαμβάνουν οι ασφαλιστικές εταιρείες.

Στόχος 1: Οι αρμόδιες αρχές του επιχειρησιακού προγράμματος (ΕΠ) για τη Γαλικία (2000-2006) χρησιμοποιούν ένα από τα υφιστάμενα μέτρα του ΕΠ για τη συγχρηματοδότηση του καθαρισμού ορισμένων παραλιών. Η χρησιμοποίηση άλλων μέτρων για την καταπολέμηση των -όχι μόνο περιβαλλοντικών- επιπτώσεων του ατυχήματος είναι επίσης δυνατή, δεδομένου ότι η διαχειριστική αρχή μπορεί να τροποποιήσει το συμπληρωματικό πρόγραμμα ώστε να αφιερώσει περισσότερους πόρους σε μέτρα αυτού του είδους, εντός των ορίων των ποσών που καθορίστηκαν για κάθε ενότητα του προγράμματος. Η Επιτροπή είναι διατεθειμένη να βοηθήσει την Ισπανία ώστε να προβεί σε έναν ταχύτατο επαναπρογραμματισμό των διαρθρωτικών ταμείων. Η απόφαση αυτή θα είναι δυνατό να ληφθεί μόνον όταν θα υπάρχουν περισσότερες πληροφορίες όσον αφορά τις τεχνικές μεθόδους που θα εφαρμοστούν τόσο στο ναυάγιο όσο και για τον καθαρισμό ορισμένων ακτών με δύσκολη πρόσβαση, καθώς και για το κόστος τους.

Στόχος 2: Για την καταπολέμηση των επιπτώσεων της πετρελαϊκής ρύπανσης στις ακτές είναι δυνατό να προβλεφθεί χρησιμοποίηση του ΕΤΠΑ για τον καθαρισμό των παραλιών, υπό τον όρο ότι οι σχετικές ζώνες είναι επιλέξιμες για τα προγράμματα "στόχος 2" της περιφέρειας. Στην περιφέρεια Aquitaine, αυτό ισχύει για τις βασικές ακτές, με εξαίρεση τις παραλίες του Biarritz. Όσον αφορά τις ακτές της περιφέρειας Poitou Charente, ένα μεγάλο τμήμα από αυτές είναι επιλέξιμο για το συγκεκριμένο στόχο 2. Το πρόγραμμα στόχος 2, εξάλλου, μπορεί ήδη να χρησιμοποιηθεί για να χρηματοδοτηθούν εκστρατείες προώθησης του τουρισμού σε ολόκληρη την περιφέρεια.

Υπολειπόμενες ενέργειες: ενδεχόμενη προσαρμογή των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Αρμόδιοι: Κράτη μέλη/ενδιαφερόμενες αρμόδιες αρχές (αίτηση) - Επιτροπή (έγκριση).

3.2. Ταμείο Συνοχής

Θα ήταν δυνατό να προβλεφθεί προσφυγή στο Ταμείο Συνοχής, εφόσον το επιθυμούν οι ισπανικές αρχές και σύμφωνα με τις συνήθεις διαδικασίες του Ταμείου, για τις εργασίες που πρέπει να διεξαχθούν στο ναυάγιο το οποίο βρίσκεται στην ισπανική αποκλειστική οικονομική ζώνη. Αν και οι περιβαλλοντικές προτεραιότητες της Ισπανίας για το χρονικό διάστημα 2000-2006 περιορίζονται στους τομείς των αποβλήτων, της εξυγίανσης και του εφοδιασμού, πολλά έργα αναγέννησης των ακτών έχουν αποτελέσει αντικείμενο συγχρηματοδότησης στη χώρα αυτή στο παρελθόν. Η Επιτροπή θα μπορούσε συνεπώς, αφού εξετάσει το ζήτημα, να δεχθεί να τροποποιήσει το πρόγραμμα και να εγκρίνει τα αντίστοιχα έργα εφόσον το ζητήσουν οι ισπανικές αρχές. Το ποσό που έχει προβλεφθεί να χορηγηθεί στην Ισπανία από το Ταμείο αυτό για την περίοδο 2000-2006 και που δεν έχει ακόμη αναληφθεί ανέρχεται σε 6 200 εκατομμύρια ευρώ.

Υπολειπόμενες ενέργειες: ενδεχόμενη προσαρμογή του προγράμματος από την Επιτροπή, εφόσον αυτό ζητηθεί από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος.

Αρμόδιοι: Ενδιαφερόμενο κράτος μέλος (αίτηση) - Επιτροπή (έγκριση).

3.3. Κοινοτική πρωτοβουλία INTERREG III (διακρατικό σκέλος)

Η Επιτροπή επεσήμανε στα ενδιαφερόμενα παράκτια του Ατλαντικού κράτη μέλη ότι τα μέτρα πρόληψης, ελέγχου και αποκατάστασης, για εργασίες έμφραξης ή άντλησης των δεξαμενών του Prestige, επί παραδείγματι, θα μπορούσαν να είναι επιλέξιμα στο πλαίσιο των διακρατικών προγραμμάτων INTERREG (που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ), δεδομένου ότι οι εργασίες αυτές έχουν σαφώς διακρατικό χαρακτήρα. Τα προγράμματα αυτά, που διαθέτουν ήδη για τη χρηματοδότηση τέτοιων δράσεων ποσό ύψους 23 εκατομμυρίων ευρώ, είναι δυνατό να αναθεωρηθούν εφόσον κριθεί αναγκαίο.

Υπολειπόμενες ενέργειες: δυνατότητα χρησιμοποίησης των υφιστάμενων μέτρων μέχρις ποσού 23 εκατομμυρίων ευρώ.

Αρμόδιοι: Ενδιαφερόμενα κράτη μέλη.

Περάν του ποσού αυτού, ενδεχομένως προσαρμογή των προγραμμάτων.

Αρμόδιοι: Ενδιαφερόμενα κράτη μέλη (αίτηση) - Επιτροπή (έγκριση).

3.4. Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ)/Ενισχύσεις στους οστρακοκαλλιεργητές, τους υδατοκαλλιεργητές και τους αλιείς

Στις 20 Δεκεμβρίου 2002, το Συμβούλιο εξέδωσε κανονισμό για τη θέσπιση ειδικών μέτρων για την αποζημίωση των αλιέων, των πλοιοκτητών και των κλάδων οστρακοκαλλιέργειας και υδατοκαλλιέργειας της Ισπανίας που έχουν πληγεί από τη ρύπανση πετρελαίου που προκλήθηκε από το πλοίο Prestige. Ο κανονισμός αυτός παρέχει ιδίως τη δυνατότητα στους οστρακοκαλλιεργητές και τους υδατοκαλλιεργητές να επωφεληθούν από τις ενισχύσεις για την προσωρινή παύση της δραστηριότητάς τους οι οποίες μέχρι τώρα προορίζονταν αποκλειστικά για τους αλιείς. Τα κατεστραμμένα αλιευτικά εργαλεία καθώς και οι εξοπλισμοί υδατοκαλλιέργειας θα μπορούν επίσης να επισκευαστούν ή να αντικατασταθούν χάρη στην ανακατανομή του διαρθρωτικού ταμείου για την αλιεία (ΧΜΠΑ).

Η Κοινότητα επέτρεψε επίσης στην Ισπανία να χρησιμοποιήσει ένα τμήμα των οικονομικών μέσων (30 εκατομμύρια ευρώ) που απορρέει από την έλλειψη αλιευτικής συμφωνίας με το Μαρόκο, για την συμπλήρωση των διαθέσιμων πόρων.

Υπολειπόμενες ενέργειες: η Επιτροπή προτίθεται να υποβάλει στο Συμβούλιο -εφόσον επιβεβαιωθεί η σοβαρότητα των ζημιών- πρόταση για τις πληγείσες γαλλικές περιοχές ανάλογη εκείνης που είχε υποβάλει για τη Γαλικία, ώστε να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής των ισχυουσών διατάξεων στο πλαίσιο των διαθέσιμων κονδυλίων του ΧΜΠΑ.

Αρμόδιος: Ενδιαφερόμενο κράτος μέλος.

3.5. Ταμείο Αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το Ταμείο Αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Ένωσης ιδρύθηκε το 2002 με σκοπό την παροχή ταχείας συνδρομής σε πληθυσμούς και περιοχές που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές. Απομένει να εξακριβωθεί κατά πόσο η καταστροφή που προκάλεσε το Prestige είναι επιλέξιμη για μια ενίσχυση από το Ταμείο αυτό⁸.

Μια τέτοιας κλίμακας παρέμβαση θα απαιτούσε τροποποίηση της νομικής βάσης του Ταμείου, την οποία η Επιτροπή είναι πρόθυμη να προτείνει στο Συμβούλιο. Η τροποποίηση αυτή θα μπορούσε να γίνει προς την κατεύθυνση της αρχικής πρότασης που υπέβαλε η Επιτροπή τον Σεπτέμβριο του 2002 και να προβλέπει συγκεκριμένα: την κάλυψη από το Ταμείο Αλληλεγγύης καταστροφών τεχνολογικής ή περιβαλλοντικής προέλευσης, τη μείωση του ορίου παρέμβασης (το οποίο ανέρχεται τώρα σε 3 δισεκατομμύρια ευρώ ή σε 0,6% του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος (ΑΕΕ) του ενδιαφερόμενου κράτους) και την επέκταση των επιλέξιμων ενεργειών που ορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού ώστε να περιλαμβάνουν προληπτικές ενέργειες οι

⁸ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2012/2002 της 11.11.2002 του Συμβουλίου για την ίδρυση του Ταμείου Αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Ένωσης

οποίες αποσκοπούν στην ελαχιστοποίηση των ζημιών από μια εξελισσόμενη ή επικείμενη καταστροφή.

Υπολειπόμενες ενέργειες: εξέταση του αποδεκτού της αίτησης που υπέβαλαν οι ισπανικές αρχές και πρόταση τροποποίησης του σχετικού με το Ταμείο Αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Ένωσης κανονισμού ή, εναλλακτικά, πρόταση για τη δημιουργία ειδικού μέσου.

Αρμόδιοι: Ενδιαφερόμενο κράτος μέλος (πρόσθετες πληροφορίες) και Επιτροπή (εξέταση και υποβολή πρότασης).

3.6. Έρευνα με αντικείμενο τις νέες τεχνολογίες

Στο 6ο πρόγραμμα πλαίσιο έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης οι ερευνητικές δραστηριότητες που αποσκοπούν στη μελέτη των περιβαλλοντικών επιπτώσεων περιλαμβάνονται στην προτεραιότητα "Πλανητική μεταβολή και οικοσυστήματα".

Από το 2003, το πρόγραμμα εργασίας καλύπτει τις σχέσεις μεταξύ κοινωνίας, οικονομίας, βιοποικιλότητας και ενδιαιτημάτων καθώς και τις στρατηγικές μετριασμού και αποκατάστασης. Για το 2004, προβλέπεται η ανάπτυξη μοντέλων για τη μέτρηση των επιπτώσεων της περιβαλλοντικής ρύπανσης στο νερό και στα θαλάσσια οικοσυστήματα.

Υπολειπόμενες ενέργειες: πρόταση για την ενσωμάτωση στο πρόγραμμα εργασίας του 2004, νέων ερευνητικών δραστηριοτήτων οι οποίες αφορούν την επέμβαση σε ναυάγια πλοίων που περιέχουν ρυπογόνα προϊόντα (προτεραιότητα "Αειφόρες επίγειες μεταφορές") και για την επέκταση της έννοιας του κύκλου ζωής των οχημάτων μέχρι το στάδιο της επέμβασης στα κατεστραμμένα οχήματα, σε περίπτωση ατυχήματος (τομέας που καλύπτει επί του παρόντος μόνο τη συντήρηση και την επιθεώρηση των χρησιμοποιούμενων για επίγειες μεταφορές οχημάτων).

Αρμόδιος: Επιτροπή⁹.

3.7. Πιλοτικά έργα και άλλες δράσεις

Στην επιστολή του της 17ης Ιανουαρίου 2003, ο Πρόεδρος Prodi αναφέρθηκε στη δυνατότητα ανάληψης άλλων βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων δράσεων για τη στήριξη των προσπαθειών των ενδιαφερομένων κρατών μελών, όπως επί παραδείγματι, πιλοτικών έργων ή ειδικών δράσεων. Η εκτέλεση πιλοτικών έργων δεν προϋποθέτει την προηγούμενη υιοθέτηση νομικής βάσης. Δεν μπορούν όμως να εγγραφούν στον προϋπολογισμό παρά μόνο για δυο οικονομικά έτη κατ'άνωτατο όριο και το συνολικό ποσό τους δεν είναι δυνατό να υπερβαίνει τα 32 εκατομμύρια ευρώ ετησίως για το σύνολο των τομέων και πεδίων.

⁹

Η ενσωμάτωση των προτεινόμενων τομέων υπόκειται ωστόσο στην έγκριση των επιτροπών των προγραμμάτων και τα προς χρηματοδότηση έργα πρέπει να επιλεγούν κατά τη διάρκεια των αξιολογήσεων που διεξάγονται στο πλαίσιο των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων.

Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει επίσης τις πρωτοβουλίες¹⁰ που αποσκοπούν στη βελτίωση της καινοτομίας και της έρευνας στον τομέα της ναυπήγησης και επισκευής πλοίων καθώς και στην προώθηση απαιτητικότερων προτύπων σε θέματα περιβάλλοντος και ασφάλειας.

Υπολειπόμενες ενέργειες: δυνατότητα για ένα ευρωπαϊκό θεσμικό όργανο (Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Συμβούλιο) να προτείνει πιλοτικά έργα για το συγκεκριμένο θέμα.

3.8. Καταπολέμηση της ρύπανσης και αποκατάσταση του περιβάλλοντος

3.8.1. Αξιολόγηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον

Στο πλαίσιο της προβλεπόμενης για το σκοπό αυτό συνεργασίας για την οποία διατίθενται ιδιαίτερα περιορισμένα δημοσιονομικά μέσα, η Επιτροπή προβλέπει να συμβάλει με 300.000 ευρώ στη χρηματοδότηση της αξιολόγησης και παρακολούθησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της εν λόγω πετρελαϊκής ρύπανσης.

Υπολειπόμενες ενέργειες: υποβολή πρότασης και αίτησης συγχρηματοδότησης.

Αρμόδιος: Ενδιαφερόμενο κράτος μέλος.

3.8.2. Αποκατάσταση των ζημιών που προκλήθηκαν στο περιβάλλον και αποζημίωση των πληγέντων

Μέχρι τον Ιούνιο του 2003, η Επιτροπή θα προβεί σε αξιολόγηση των ισχύοντων νομοθετικών και πολιτικών μέσων, ιδίως στον τομέα του περιβάλλοντος, αλλά επίσης στους τομείς της υγείας, της έρευνας, της αλιείας και της περιφερειακής ανάπτυξης, ώστε να καθορίσει εάν πρέπει να προσαρμοστούν για να ελαχιστοποιηθούν ο κίνδυνος να επαναληφθούν τέτοιου είδους ατυχήματα και οι ζημιές που απορρέουν από αυτά (άμεσες ή μακροχρόνιες). Ειδικότερα, λαμβάνοντας υπόψη ότι το ισχύον διεθνές καθεστώς δεν προβλέπει κατάλληλη αποζημίωση για τις ζημιές που προκαλούνται στο περιβάλλον, μπορούν να αποδειχθούν απαραίτητα άλλα μέτρα σε συνάρτηση με την οικολογική ζημία.

Στις 23 Ιανουαρίου 2002, η Επιτροπή πρότεινε οδηγία σχετικά με τις αποζημιώσεις για ζημιές που προκαλούνται στο περιβάλλον σε περίπτωση που ένα ατύχημα δεν καλύπτεται από ισχύουσα στα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη διεθνή σύμβαση¹¹.

¹⁰ Όπως, επί παραδείγματι, η πρωτοβουλία "Leadership 2015"
¹¹ COM (2002) 17 της 23.01.2002

Υπολειπόμενες ενέργειες: δρομολόγηση της αξιολόγησης των νομοθετικών και πολιτικών μέσων στο πλαίσιο της στρατηγικής για την προστασία και τη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος¹².

Αρμόδιος: Επιτροπή.

Έγκριση της πρότασης οδηγίας σχετικά με τις αποζημιώσεις για ζημίες που προκαλούνται στο περιβάλλον σε περίπτωση που ένα ατύχημα δεν καλύπτεται από ισχύουσα στα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη διεθνή σύμβαση.

Αρμόδιοι: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο.

3.8.3. *Από κοινού αξιοποίηση των μέσων καταπολέμησης της ρύπανσης και ανταλλαγή εμπειριών*

Λαμβάνοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Συμβουλίου "Περιβάλλον" της 9ης Δεκεμβρίου του παρελθόντος έτους, η Επιτροπή ασχολήθηκε με τη δημιουργία δικτύου ανταλλαγής εμπειριών στον τομέα της ρύπανσης από υδρογονάνθρακες. Χάρη στο δίκτυο αυτό, το οποίο βρίσκεται στο στάδιο της σύστασης, εθνικοί εμπειρογνώμονες θα τεθούν στη διάθεση άλλων κρατών μελών για να βελτιώσουν τις ικανότητές τους, να συγκρίνουν τις διάφορες τεχνικές απορρύπανσης που χρησιμοποιούνται και να μελετήσουν τις μεθόδους που επιλέγουν να εφαρμόσουν οι υπηρεσίες άμεσης επέμβασης ή άλλοι αρμόδιοι οργανισμοί.

Υπολειπόμενες ενέργειες: έγκρισης απόφασης σχετικά με την εξασφάλιση χρηματοδότησης για το συγκεκριμένο δίκτυο ανταλλαγής εμπειριών (Μάρτιος-Απρίλιος 2003).

Αρμόδιος: Επιτροπή (Μάρτιος-Απρίλιος 2003).

4. **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ**

Η παρούσα έκθεση αναδεικνύει την αποφασιστικότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να κινητοποιήσει, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, κάθε χρηματοδοτικό και τεχνικό μέσο ώστε να συνδράμει τα θύματα του ναυαγίου του Prestige.

Η Επιτροπή προτίθεται επίσης να εφοδιάσει την Ευρωπαϊκή Ένωση με τα αναγκαία μέσα για να θωρακιστεί στο μέλλον έναντι τέτοιων ατυχημάτων μέσω κατάλληλης κανονιστικής ρύθμισης και της διεθνούς επαγρύπνησης.

Θα επιδιώξει να ακολουθήσει στις μελλοντικές αυτές νομοθετικές και διοικητικές προτάσεις, μια συνολική στρατηγική πρόληψης, αποκατάστασης και επιβολής κυρώσεων, συστρατεύοντας όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

¹²

COM (2002) 539 της 02.10.2002